

faa gennemført en stykkevis Revision af Tyendeloven, idet man kom bort fra de Skudsmaalsbøger, som hidtil havde været paabudte. Det var en ret betydningsfuld Revision, men den var jo kun rent stykkevis. Det er et enkelt Punkt, der tages ud af Loven. Selvfølgelig stillede Venstremænd sig paa dette Tidspunkt meget forstaaende over for dette Krav, idet man dog fra Venstres Side meget stærkt fremholder, at det, det kom an paa, er, at komme helt bort fra de inhumane og uretfærdige Bestemmelser, der findes i Tyendeloven. Og fra Venstres Side betones det meget skarpt, i hvert Fald fra enkelte Venstremænds Side, at Tyendeloven af 1854 i Virkeligheden er en Klasselov. Saaledes siger Venstres daværende Ordfører i 1867, Reinholdt Jensen, Sp. 1776 i Rigsdagstidenden for 1866—67: „Det er i mine Øjne en ydmygende Kendsgerning, at vi, efter i en Række af Aar at have haft en fri Forfatning, endnu skulle have en meget talrig Samfundsklasse, som er undergiven en særegen Lovgivning. Dette vilde ubetinget aldrig være sket, hvis denne Samfundsklasse havde haft nogen Repræsentation i de lovgivende Forsamlinger“. Reinholdt Jensen siger hermed, at Tyendeloven er bleven en Undtagelseslov for en bestemt Klasse, en Lov til Beskyttelse for Overklasserne, fordi Overklasserne have været stærkere repræsenteret end den Underklasse, som man lovgav om og for. Det gælder jo ikke længer i samme Forstand, at Tyendet er uden Repræsentation. Ikke alene de socialdemokratiske Repræsentanter i dette Ting, men ogsaa mange andre ærede Medlemmer have et Mandat ogsaa for Tyendets Vedkommende, idet de, der have valgt dem, have forlangt, at de skulle være med til at stille Tyendet under friere og bedre Forhold.

Senere i Tiden er det Mænd som Berg, Th. Kruse og N. Jensen, der tage Spørgsmaalet op om en Forbedring af Tyendets Forhold i vor Lovgivning. Berg understreger ligesom Tscherning og Reinholdt Jensen, at det, det kommer an paa, er at blive fri for denne Undtagelseslov, at komme til en fuldstændig Ligestilling i borgerlig og retslig Henseende mellem Tyendet og de øvrige Borgere. Der indkom i Samlingen 1874—75 et Andragende fra Randers Amts Landøkonomiske Selskab om Skærpelse af Tyendeloven. Man ønskede Skudsmaalsbøgerne indførte igen, og i den Anledning føres der en Forhandling her i Rigsdagen, hvorunder Berg ytrede: „Jeg kan ikke skønne, at der er

nogen Grund til at stille den fattige Karl eller Pige, der maa tjene deres Brød ved legemligt Arbejde, under andre Retsbetingelser her i vort Samfund end andre unge Mennesker, der enten intet bestille eller erhverve deres Brød paa anden Maade.“ Denne Udtalelse findes Sp. 2723 i Rigsdagstidenden for 1874—75. Og i Anledning af, at man fra Godsejernes og Proprietærernes Side havde udtalt sig for det nødvendige i, at man faar Ret til at give Tyendet Skudsmaal, faar Ret til at underrette en senere Husbond om, hvordan Tyendet har været i sin tidligere Tjeneste, siger Berg følgende gode demokratiske Ord, som jeg med den højtærede Formands Tilladelse skal citere, at lige saa betimeligt, som mange mener, det er, at Tyendet har Skudsmaalsbøger, lige saa rimeligt vilde det være, at Husbonden skulde „forevise for dette sin Skudsmaalsbog, for at Tyendet ikke skulde bedrages og komme til at tjene en haardhjertet og urimelig Mand, og det skulde, naar Tyendet blev fæstet, udtrykkelig betegnes i hans Skudsmaalsbog, at han i Forvejen var bleven bekendt med Husbondens Skudsmaalsbog, saa at der i den Henseende intet var forsømt“. Det var en Munterhed af en ganske anden Art end den, der nu lyder, der gav sig til Kende, da Berg sagde disse udmærkede demokratiske Ord. Det var en haanlig Munterhed, som da lød Berg i Møde, men Berg understregede, at han vilde finde det ganske naturligt, at Tyendet var stillet under akkurat samme Retsbetingelser som Husbonden. Berg erklærer senere, at mange Husbondere betragte Tyendet som et Stykke Haandværkstøj. Ordføreren, Tauber, tager ligeledes Afstand fra Godsejernes Andragende, og da Spørgsmaalet kom frem i en bestemt Form, i Skikkelse af et Lovforslag fra Ministeriets Side, i Samlingen 1875—76, erklærer Lærer Kruse, at han ikke vil være med til at skærpe Tyendeloven, men skal der ske en Ændring i Tyendeloven, maa den ske i demokratisk og frisindet Retning, og han ønsker helst, at man kom helt bort fra Tyendeloven. Han betoner meget bestemt, at for hver Gang Tyendeloven beskytter Tyendet, beskytter den Husbonden to à tre Gange. Han mødes selvfølgelig med Modsigelse fra Godsejernes og Højres Repræsentanter, men han fastholder sin Paastand. Selv en Repræsentant for Godsejerne, Grev Holstein-Ledreborg, udtaler sin Misfornøjelse med Tyendeloven, underkaster den en